

En bro mellan forskning och vård

Svensk medicinsk forskning har mycket goda anor. Statsmakterna satte åren efter andra världskriget stort på sjukvård och forskning. En stor andel av läkarna disputerade för doktorsgraden. Så sent som 1984 rankades Sverige som trea i världen vad gällde publicering och citering av medicinska forskningsresultat.

Idag kan vi se andra tendenser. Incitamenten, möjligheterna och därmed intresset för forskning har minskat bland läkarstudenter och unga läkare. Under de närmaste 5–10 åren kommer ett stort antal forskande läkare att gå i pension. Detta bortfall måste kompenseras, annars drabbas både utbildning, forskning och vårdkvalitet.

Det tar lång tid att vända en sådan negativ trend. Därför behövs snara och genomtänkta åtgärder för att förbättra forskningens villkor i en rad avseenden, om vi ska kunna leva upp till riksdagens ambition (2004) att »Sverige skall vara ett av världens mest FoU-intensiva länder«.

Ska vi klara ett sådant mål måste en betydande del av läkarkåren genomgå forskarutbildning. Läkarförbundet anser att minst en tredjedel av de framtida läkarna behöver forskarutbildas för att trygga kompetensbehovet. Det handlar om att ersätta många professorer och lektorer på fakulteterna, men också kliniskt verkssamma läkare med forskarutbildning.

I Sverige har funnits en bra integration mellan forskning och kliniskt arbete. Det är något som man bör slå vakt om även i framtiden. Det behövs forskarutbildade läkare som kan bygga broar mellan grundvetenskaplig forskning och hälso- och sjukvården. Nya rön måste snabbt kunna tas till vara i den kliniska vardagen.

Ett litet land som Sverige kan endast svara för en liten del av den globala medicinska forskningen. Utan egen aktiv forskning skulle svenska läkare hamna utanför det internationella nätverket av forskare och alltid ligga steget efter. Forskareferentheten behövs även för att rätt kunna värdera rön gjorda utomlands.

Det kan finnas skäl att hålla ett öga på de tankegångar som finns om en stark koncentration av forskningsresurser till ett fåtal centra i Sverige. Liksom inom idrotten behövs det en bredd för att få

Illustration: Annika Huett

fram en »elit« inom den medicinska forskningen. Det är inte heller bra om spetskompetensen distanseras för mycket från sjukvården och patientnyttan.

Läkarförbundets utbildnings- och forskningsdelegation (UFO) har gjort en ingående analys av den svenska medicinska forskningens situation i nuläget och framtiden. Analysen och ett antal åtgärdsför-

slag har helt nyligen antagits av förbundets centralstyrelse. Förbundet har sedan 1998 gett ut tre programskrifter om forskning, men syftet med det nu aktuella programmet är att lyfta fram några särskilt aktuella frågor för diskussion och omedelbara åtgärder.

Det handlar om insatser på alla nivåer i läkarkarriären. I grundutbildningen bör kraven på utbildning i grundläggande forskningsmetodik efterlevas bättre. Fler läkare som lärare kan fungera som förebilder och stimulans för studerande att intressera sig för forskning. Insatser på grundutbildningsnivå kan vara avgörande för den framtida rekryteringen till forskarbannan.

I programmet föreslås inrättande av fler tjänster för forskning och forskarutbildning under såväl AT som ST. Årligen behöver inrättas 100 forskar-AT och 200 forskar-ST. Likaså behövs varje år tillsättas 150 anställningar på postdoktoral nivå med forskning och kliniskt arbete kombinerat. Särskilda anställningar, minst 150 per år, bör inrättas för forskarutbildade specialistläkare med benämningarna forskningsöverläkare och forskningsläkare.

Forskningsmeriter bör även ha ett högt meritvärde vid chefstillsättningar, utöver ledaregenskaper och administrativ förmåga. Verksamhetschefer måste ges reella möjligheter att värna om integrationen av forskning och klinik. Mycket viktigt är också att hålla isär budgetarna för forskning respektive sjukvård.

Programmet innehåller många fler förslag, t ex att karriärer som leder till forskarkompetens inte ska få leda till sämre löneutveckling än renodlat kliniska karriärer. En forskar-ST-läkare bör således få motsvarande specialistlön fem år efter legitimation.

Det är ett överskådligt dokument som alla forskningsintresserade nu kan ta del av på Läkarförbundets webbplats, men som självfallet också ska kommuniceras till beslutsfattare och intressenter i den akademiska världen. Titeln på programmet anger varför frågan bör tillmätas största vikt: »Dagens forskning ger morgondagens vård!«

»Det behövs forskarutbildade läkare som kan bygga broar mellan grundvetenskaplig forskning och hälso- och sjukvården. Nya rön måste snabbt kunna tas till vara i den kliniska vardagen.«

HANS HJELMQVIST
ledamot i
Läkarförbundets
centralstyrelse,
ordförande i UFO

ANDERS EKBOHM
ledamot i
Läkarförbundets
centralstyrelse

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm